

Historie - Cuba



Fra nationalisme til socialisme:

Revolution, sociale reformer, USA boycott, socialisme, Girón, atombomber, dagligdag og verdensrevolution, Che, PCC, alliance med Sovjet, sundhed, uddannelse og bankgæld.

Årene 1959 - 1983.

Af Preben Høeg Rasmussen, redaktør for www.cuba.dk - dansk portal

1959

Diktatoren Batista flygter på årets første nat fra Havana til den Dominikanske Republik medbringende store værdier fra statskassen. Dette lands diktator, Trujillo, tilbyder økonomisk hjælp til kontrarevolution og stiller 5.000 mand til en hastig invasion. Batista nøler.

Nogle-positioner besættes den 1. januar. Hæren overgiver sig den 4. januar. Den 5. januar proklameres en provisorisk revolutionær regering i Santiago de Cuba, som får Dr. Manuel Urrutia Lleó som præsident.

Rigmanden José Miró Cardona bliver premierminister. Den 7. januar anerkender USA den nye regering.

Den 8. januar ankommer Fidel i et triumftog i spidsen for "Frihedskaravanen" til hovedstaden, Havana.

Fidel holder talrige taler om formålet med revolutionen. Der opstår hurtigt modsætninger mellem de

konservative ministre og Rebelhæren. I februar bliver Fidel premierminister. I april opfordrer Castro til et

godt naboforhold med den store nabo, som bygger på lighed. (USA stod i 1958 for 71% af øens eksport og 64% af importen kom fra USA). Som protest mod præsident Urrutias manglende revolutionære holdning

går Fidel på tv og bebuder (som en trussel) sin afgang som premierminister. Ny præsident bliver Dr.

Oswaldo Dorticós. Den første landbrugsreform gennemføres i maj og 100.000 bønder får jord. Lønninger

sættes op, mens huslejer, strøm og telefonregninger sættes ned. Militærkaserner omdannes til skoler.

USA tager initiativer til handels-restriktioner. De første kampe mod kontra-revolutionære starter. Den 13.

august fanger sikkerhedsstyrkerne straks de første lejesoldater, som lander i fly ved Trinidad. Dermed

forpures planen som offentligt afsløres om landgang af 5.000 dominikanske lejesoldater i Oriente den

følgende dag. 550 af Batistas nærmeste dømmes ved domstole og henrettes.

Den 33-årige Castros første udlandsrejse går til Venezuela, hvor han taler den 23.1.59 (se You-Tube). Den anden går til USA, hvortil han inviteres af den amerikanske presseklub. USA er stærkt bekymret over udviklingen i Cuba og støtter de kontrarevolutionære. Vicepræsident Nixon advarer mod Castro ("Det kan godt være at han ikke er kommunist, men han ligner nu een"). Senere går turen i maj til Argentina, hvor OAS holder møde. Ernesto Che Cuevarra bliver efterhånden både nationalbank-direktør og industriminister.

28. oktober 1959 forlader et militærfly Camaguey med Havanna som mål. Ombord var kommandanten Camilo Cienfuegos. Flyet nåede aldrig sit mål. Alle omkommer.

Efter at have brugt fem millioner dollars på fem måneder og 22 dage rejser Bastista fra Den Dominikanske Republik til øen Madeira, Portugal.

USA finansierer Radio Swan, som begynder at sende anti-cubanske udsendelser fra USA.

1960

Cuba nationaliserer jord ejet af USA-firmaer, som United Fruit Company. USA afviser et tilbud fra Brasilien om at mægle. Først i februar besøger Sovjetunionens vicestatsminister, Mikojan, Cuba. Aftale om salg af sukker for olie indgås. Den 4. marts sprænger et fransk skib med våben til Cuba i luften i Havanas havn. Fidel holder tale og afslutter med slagordet "Patria o Muerte!" Tre amerikansk-ejede olieraffinerier nægter at forarbejde olie fra Sovjet. Den 17. marts tiltræder den amerikanske præsident, Dwight Eisenhower, en hemmelig plan mod Cuba: Stop for køb af cubansk sukker, stop for salg af olie, fortsat våbenembargo (siden midten af 1958) samt oprettelse af en para-militær styrke af eksil cubanere med formålet at invadere Cuba (den senere Svinebugtsinvasion). I maj genoprettes diplomatiske forbindelser mellem Sovjet og Cuba. USA nedsætter i juli kvoten for import af cubansk sukker med 700.000 ton. Olieraffinerier og 400 industri-virksomheder, el-, telefonselskaber og banker (ikke canadiske) nationaliseres i august. USA erklærer handelsboykot, lukker helt af for import af sukker og fraråder sine borgere at rejse til Cuba. Cuba nationaliserer i september og oktober resten af de amerikanske virksomheder. Det familieejede rom-dynasti, Barcadi, får nationaliseret sine fabrikker og sukkerplantager. By-reformen fra oktober forbyder storstilet boligudlejnings-virksomhed. De fleste beboere fra rigmandskvartererne forlader Cuba, desuden udvandrer mange veluddannede. Anslået udvandrer 700.000, især bedre stillede og hvide. Industrisabotage forekommer. CDR'er, Komiteer til forsvar af revolutionen, opstår i boligområderne. FMC, det cubanske kvindeforbund stiftes efter at Rebel Ungdommen blev stiftet i januar (senere Kommunistisk Ungdom). Canada afviser "karantænen". I september holder Fidel Castro tale i 4 timer på FN's generalforsamling og får stående bifald. Det Nationale Sikkerhedsråd i USA drøfter i hemmelighed fjernelsen af Fidel Castro. Den cubanske delegation mødes med Nikita Krusjtsjovs delegation. Camilo Cienfuegos' fly forsvinder i havet. På årets sidste dag massemobiliseres i frygt for amerikansk invasion.

1961

Alfabetiseringskampagner starter i januar og inden årets udgang lærer 7-900.000 at læse og skrive. Washington afbryder den 3. januar de diplomatiske forbindelser. USA afviser igen et brasiliansk tilbud om mægling. Stigende terrorhandling med mange døde, bl.a. sprænges et varehus i luften. Den 15. april ved morgengry luftbombes det cubanske luftvåben i Havana og Santiago. Castro holder folketale den 16. april ved begravelsen for de døde og forkynder revolutionens socialistiske karakter. Den 17. april går 1.500

CIA-trænede eksilcubanere i land i Svinebugten (Playa Giron og Playa Larga) for at starte en modrevolution. Efter tre dage er invasionen nedkæmpet og 1.200 soldater i fangenskab, 4 amerikanske piloter blev dræbt. USA accepterer at betale for 62 millioner pesos mad og medicin mod at få udleveret fangerne. Eksilcubanerne bebrejder præsident Kennedy for at have svigtet og ikke sendt den forventede militære opbakning. Svinebugtinvasionen bliver et stort politisk nederlag for USA. Den 28. april afviser Kennedy at genoptage forbindelser til ø-staten. Fidel advarer mod direkte USA invasion. Forholdet til Sovjetunionen bliver tættere. Ernesto Che Guevarara besøger en lang række lande. Cuba deltager i oprettelsen af De alliancefri landes bevægelse. Cuba støtter Algeriet i kampen mod angreb fra Marokko. Den 4. september vedtager den amerikanske kongres et forbud mod al hjælp og præsidenten bemyndiges til at indføre total handelsembargo med Cuba. ANAP, organisationen for små-bønder, stiftes den 17. maj. De revolutionære partier rykker tættere sammen i Organizaciones Revolucionarias Integradas (ORI). Sidst på året afbryder Venezuela og Colombia de diplomatiske forbindelser.

1962

Cuba udelukkes efter pres fra USA fra Organisationen af Amerikanske Stater, OAS. Massemøde med 1 mio. mennesker afholdes i Havana. USA strammer den 7. februar, den 23. marts, den 1. august og den 2. oktober blokaden. Fødevarer rationeres. Den 29. maj indgår Sovjet og Cuba i hemmelighed en aftale om opstilling af atombevæbnede mellemdistance raketter på øen. Sovjet afviser Cubas forslag om at offentliggøre aftalen. Raúl Castro besøger Sovjet fra den 3. - 16. juli. Sovjet begynder i august flere steder at bygge ramper til opstilling af 42 raketter. Sovjetiske soldater sendes til Cuba (Operation Abadyr). I september og oktober mobiliserer Kennedy flere hundredtusinde soldater og forbereder USA på krig, familier i Guatanamobasen evakueres. Den 14. oktober er "Cubakrisen" ved at bringe verden på kanten af den tredje verdenskrig. Den 16. oktober bekræfter U-2 fly tilstedeværelsen af missiler i Cuba. USA blokerer den 22. oktober med krigsskibe for sovjetiske skibe på vej mod Cuba med raketter. Noteudveksling mellem Krushchev og Castro viser Sovjets vilje til enegang. Cuba skyder et amerikansk spionfly ned den 27. oktober. Krisen afværges i sidste øjeblik, da Hjrustjov den 28. oktober vælger - uden at drøfte beslutningen med cubanerne - at lade skibene vende om, mod at USA lover ikke militært at invadere Cuba. Denne dag, da beslutningen bliver kendt i Cuba, udsendes en fem-punkts udtalelse for national sikkerhed. (Senere i 1999 kom det frem, at USA fra 1961 - 63 opbevarede atombevæbnede dybvandsbomber på Guantánamo-basen i Cuba.) Flådeblokaden ophæves den 30-31. oktober. Den 22. november ophæves krigsalarmerne i Cuba. USA indfører totalt forbud mod al handel med Cuba og Kennedy iværksætter "Operation Mongoose", en CIA plan for sabotage, mord og undergravning.

Regeringen får bugt med den væbnede kontrarevolution. Staten kontrollerer nu 90% af industrien. Der dannet et fælles parti, Partido Unido de la Revolución Socialista (PURSC, Den socialistiske revolutions Enhedsparti).

1963

Den 6. februar og igen den 8. juli strammes blokaden. US borgere forbydes at bruge penge eller rejse til Cuba. USA indefryser cubanske værdier for 30 mio. Den anden landbrugsreform betyder, at kun jordbesiddere med under 67 ha kan beholde jorden (ca. 30%). Almen værnepligt indføres. USA forsøger atter at få Canada, England, Mexico og Spanien til at afbryde de økonomiske forbindelser. Den 17. november udtaler præsident Kennedy til en fransk journalist, at han er rede til at forhandle normalisering af

forholdene. I hemmelighed sender Kennedy sin udsending, Jean Daniel, til Havana, hvor han mødes med Fidel Castro, men Jean Daniel når aldrig at aflægge rapport. Præsident John F. Kennedy myrdes den 22. november. I perioden op til 1975 hi-jackes omkring 100 cubanske fly. I slutningen af tresserne hi-jackes amerikanske fly af bl.a. Black Panther-folk. Cuba opretholder i de kommende år en stor hær på 300.000.

1964

USA tilbyder alle lande i Latinamerika økonomisk støtte, hvis de nægter at handle med Cuba - kun Mexico fortsætter sin handel og bevarer de diplomatiske forbindelser. OAS opfordrer til at bryde diplomatiske forbindelser med Cuba. USA straffer økonomisk England, Frankrig, Marokko, Spanien og Jugoslavien for at fortsætte handlen med Cuba. Barcardi-familien tilbyder 100.000 af de 150.000 US dollars som den amerikanske mafia forlanger for at myrde Fidel Castro. Fidel besøger Sovjet. På møde den 5.-11. oktober vedtager de Alliancefrie lande en resolution til støtte for Cubas ret til selvbestemmelse uden amerikansk indblanding. Che Guevara taler i december ved FN's generalforsamling og besøger Algeriet.

1965

Che Guevara besøger flere afrikanske lande og kritiserer i januar åbenlyst Sovjetunionens rolle, især i Afrika. I marts (efter at Che i hemmelighed har taget afsked med Cuba) opholder han sig i Prag, Tjekkoslaviet. I april sendes 150 bevæbnede cubanere med Che i hemmelighed til Tanzania. Den 1. maj mangler Che Guevara ved paraden. Verdenspressen spørger: "Hvor er Che?" Der laves en aftale med USA om udrejse til Florida. Handelsaftaler indgås med Sovjet og Kina. Den 1.-3. oktober: Alle revolutionære partier slutter sig sammen i PCC, Partido Comunista de Cuba. Fidel Castro bliver leder. Avisen fra 26. Juli-bevægelsen "Revolucion", den kommunistiske "Hoy" og den liberale "El Mundo" smelter sammen til avisen "Granma". Fidel oplæser et afskedsbrev fra Che Guevara (skrevet i slutningen af marts 1965), hvori Che giver afkald på alle sine poster og erklærer sin mission i Cuba for opfyldt. Efter en tur til Congo i Afrika og besøg i Tjekkoslaviet, er Che i hemmelighed i juli på opfordring af Fidel vendt tilbage til Cuba. Her vælges et antal cubanere ud til en mission i Bolivia – med Argentina som senere mål – og der afholdes militær træningslejr i La Finca, San Andrés, Pinar del Rio, Cuba. Che og andre cubanere deltager fra november 1966 i guerillakampen i Bolivia. Inden da har den cubanske journalist, Régis Debray, på ordre fra Fidel, foretaget undersøgelser i området. Cuba lægger vægt på international solidaritet og fører en uafhængig udenrigspolitik. Skatter forsvinder efterhånden. USA invaderer Den Dominikanske Republik. Cuba og Danmark udvider de diplomatiske forbindelser til ambassadeniveau.

1966

Landet opgiver efterhånden den sovjetiske model med hurtig industrialisering til fordel for den mere Kina indspirede satsen på landbrugsudvikling. Uddannelsesprincipper med kombination af studie og fysisk arbejde, "Skoler på landet" oprettes. På en international konference i Havana opfordres til bevæbnet befrielseskamp i Latinamerika. Che kæmper hemmeligt i Bolivia, men møder store problemer, manglende opbakning, splittelse i Bolivias Kommunistiske Parti og modvilje mod missionen. Washington intensiverer blokaden. 123.000 cubanere tildeles statsborgerskab i USA.

1967

Revolutionshelten Ernesto "Che" Guevara bliver den 9. oktober ved middagstid dræbt i Bolivia. Han er dagen inden blevet taget til fange i El Yuro af hæren, som har fået støtte af CIA. Den lille guerillahær er udmattet, syge og politisk og organisatorisk splittede. Fidel kritiserer Sovjet for at være slået ind på en

kapitalistisk udviklingsvej, for mangel på socialistisk solidaritet, og han boykottede i 1967 festligholdelsen af 50 årsjubilæet for oktoberrevolutionen i Sovjetunionen. Den sovjetiske ambassadør hjemkaldes og ingen højtstående fra Cuba deltager i fejringen af 50-året for den russiske revolution. Burokrati bekæmpes i ministerier. Ministerpræsident Kosygin modtages lidt køligt i Havanna. Tusinder af unge kommer til øen og deltager i arbejde på landet.

1968

Olieleverancerne fra Sovjet, som Cuba er totalt afhængig af, skæres ned, og det samme gælder for flere industriprodukter. Sukker rationeres. Den "revolutionære offensiv" rettet mod borgerlige institutioner, ideer og privilegier starter: småvirksomheder lukkes eller nationaliseres, alene i Havanna rammer det 1000 barer. Hanekamp og lotteri forbydes. Det drøftes at afskaffe penge. En international kulturkongres holdes i Havanna, Fidel håner de pseudorevolutionære, som ikke forstod Che, hvis dagbog fra Bolivia udgives i hele verden. Den danske Asger Jorn skaber vægmalerikunst og maler i løbet af ti dage ni vægge og to søjler i en tidligere amerikansk bank i Havanna. Mobiliseringen for at producere 10 millioner tons sukker i 1970 begyndes. Castro støtter overraskende Sovjets invasion i Tjekkoslaviet. Udenrigspolitikken bliver mere i overensstemmelse med Sovjet og de umiddelbare forventninger til de latinamerikanske væbnede oprørsstrategier sættes ned. Støtten til Den Tredje Verdens befrielseskampe fortsættes.

1969

Benzin rationeres. Fidel roser Sovjets hjælp til Cuba. Sovjets forsvarsminister, Gretsko, modtages varmt i november. En voldsom forøgelse af sukkerproduktionen skal give landet økonomisk fremgang. Den danske maler og kommunist, Asger Jorn, maler ni vægmalerier og to søjler i en tidligere bankbygning i Havana, der nu er indrettet til arkiv.

1970

Forsøget på at komme op på en produktion af 10 mio. tons sukker mislykkes, dog bliver høsten en rekord på 8.5 mio. tons. Kraftanstrengelsen har betydet forsømmelse på andre områder og stresset samfundet. Der indføres udvandringstop. Cuba begynder at søge at komme ud af sin isolation. Salvador Allende bliver præsident i Chile og forbindelserne med Cuba forbedres. Mexico og Canada er vigtige handelspartnere. Hærstyrken reduceres med 150.000 mand.

1971

Der indføres arbejdspligt for alle cubanere. Cuba beskylder USA for at føre biologisk krigsførelse, da en svinefeber bryder ud blandt kvæg.

1972

Fidel Castro er på rundrejse i Afrika og Østeuropa. Cuba optages som fuldgyldigt medlem af Comecon, de socialistiske landes samhandels-organisation. Opbygningen af partiet bliver mere Sovjet-orienteret.

1973

Der indgås en femårig aftale med USA om flyforbindelser. De cubanske fagforeninger får øget indflydelse.

1974

Den sovjetiske partichef Breschnjew besøger Cuba. Anti-Castro terrorgruppen Omega 7 dannes i USA. I

Matanzas provinsen iværksættes de første forsøg med lokal folkemagt. Erfaringerne danner grundlag for den efterfølgende nye grundlov to år senere.

1975

Der indgås nye diplomatiske forbindelser med Vesttyskland. Den første PCC kongres afholdes omsider. OAS tillader sine medlemmer at forbedre forbindelserne til Cuba. Også amerikanske filialer i udlandet omfattes af embargoen. Cubanske tropper sendes til Angola for at støtte MPLA, som er blevet angrebet af Apartheid regimet i Sydafrika. Over en periode på 15 år sendes 337.000 cubanske soldater, hvoraf 2.000 dør. Angolas regering overlever angrebene fra Sydafrika, senere bliver Namibia uafhængigt og apartheidstyret falder. En CIA rapport om flere mordforsøg på Castro offentliggøres. Handelsflåden udvikles.

1976

Efter 17 års provisorisk styre afholdes det første valg til Folkemagten (Poder Popular) på basis af en ny forfatning vedtaget den 15. februar, som erstatter den gamle fra 1940. Stemmeprocenten er 95,2. Ideologien bygger på José Martí, Marx, Engels og Lenin. Castro bliver præsident. Landet opdeles i 14 provinser og 169 kommuner. To cubanske diplomater i Argentina kidnappes. Et cubansk passagerfly, Flight 455, sprænges den 6. oktober nær Barbados af en bombe, 73 dør. Luis Posada og Orlando Bosch afsløres senere som bagmænd.

1977

Washington under Carter og Havana genindfører delvise diplomatiske forbindelser. Interessekontorer åbnes i begge hovedstæder. USA turisme genoptages. Aftale om grænser og fiskerettigheder indgås. Det hævdes, at præsident Jimmy Carter beordrede genetablering af normale forbindelser, men stoppede på grund af Cubas engagement i Angola. Den danske udenrigsminister, K.B. Andersen og industriminister, Erling Jensen, aflægger officielt besøg i Cuba.

1978

Cubanske tropper sendes til Etiopien (40.000). Den 11. Ungdomsfestival afholdes i Havana med deltagelse af unge fra hele verden. Regeringen mødes med eksil-cubanske kredse i dialog den 20 - 21. november i Havana. Den cubanske ministerpræsident for Statskomiteen for Økonomisk samarbejde besøger Danmark.

1979

Den caribiske ø-stat Grenada får socialistisk regering. Den 6. Konference for Alliancefri Stater finder sted i Havana, hvor Castro bliver valgt som formand for tre år. Den 19. juli triumferer den sandinistiske revolution i Nicaragua. Fidel Castro har tidligere mæglet mellem de tre fraktioner i Sandinistfronten og der etableres et nært samarbejde. Forholdet til USA forværres. Den cubanske minister for den kemiske industri, Antonio Esquivel, besøger Danmark.

1980

10.000 cubanere trænger ind på den peruvienske ambassade i hovedstaden Havana og søger asyl. Jimmy Carter erklærer, at alle politiske fanger vil blive modtaget i USA. Castro åbner havnen i Muriel og 125.000 sætter af til USA - herunder også kriminelle forbrydere. Den anden partikongres afholdes. Cuba

sender en kosmonaut med ud i rummet. Cubanske aktiviteter i Sydyemen. Der bygges frem til 1985 årligt 66.000 nye huse. Celia Sanchez, Fidels privatsekretær, og Haydée Santamaría afgår ved døden i samme år. Økonomiske problemer begynder at hobe sig op. Den cubanske udenrigsminister, Isidoro Malmierca Peoli, aflægger officielt besøg i Danmark.

1981

Den mystiske Den gule feber raser, 158 dør. Cuba beskylder USA for bakteriologisk krigsførelse. Ifølge USA er Cuba kraftigt involveret i borgerkrigene i Grenada og Surinam og forholdet forværres. Med Reagan som præsident og uroen i Nicaragua nedkøles forholdet yderligere. USA lægger pres på Sovjet for at få dem til at nedrosle støtten. Antallet af politiske fanger reduceres fra anslået 20.000 til 1.200. I USA stiftes Cuban-American National Foundation, som hurtigt bliver en stærk lobby organisation under Jorge Mas Canosa. CANF støttes bl.a. af Barcardi-familien (400 personer). Ved valget til Folkeforsamlingen er stemmeprocenten 97,2.

1982

Cuba søger normalisering med USA. Reagan genindfører rejseforbuddet for amerikanere til Cuba. Under krigen mellem Argentina og Storbritannien om Malvinas øerne (Falklands), blev relationerne mellem Cuba og de øvrige latinamerikanske lande kraftigt forbedret. Bortset fra Chile stillede de sig alle på Argentinas side, mens USA stillede sig på Storbritanniens side. Fiskeriaftalen ophæves. Den gamle bydel i Havana erklæres af UNESCO for menneskehedens kulturarv. Vicepræsidenten for Cubas stats- og ministerråd, Carlos Rafael Rodrigues, aflægger officielt besøg i Danmark.

1983

Den 25. oktober: USA invaderer den caribiske ø-stat Grenada. 24 cubanere dræbes. Cubanske bygningsarbejdere må forlade landet. Den internationale bankverden fornyer lån i Paris-klubben.

1984

Aftale med Cuba og USA om tilbagevenden af uønskede cubanere. USA strammer regler for indvandring. Cuba boykotter De Olympiske lege i USA. Formanden for Socialistisk Internationale, Willy Brandt, besøger Cuba. Castro deltager i en Metodist-gudstjeneste sammen den amerikanske pastor Jesse Jackson. Katolske ledere er tilstede. Cuba gør klar til Rettelseskampagnen.